

DE DUITSE TAK VAN MERHAGEN

ONTSPROTEN IN ANZEGEM

In Boek 2, Deel II van de Genealogie Van Meirhaeghe zagen we naamgenoten om sociaal-economische redenen emigreren naar Frankrijk en de USA, waar onze stamboom wortel schoot en zich meervoudig vertakte. In buurland Nederland noteerden we eind 16de eeuw een aantal uitwijkingen vanwege godsdienstige redenen, maar zij hadden geen blijvend nageslacht. Wat buurland Duitsland betreft vermeldde ik een paar solitaire “Van Meirhaeghes” : **Catharina Merhagen** die in 1660 in Grossengottern, Thüringen, van hekserij werd beschuldigd en **Lenthe van Merhagen** die in 1668 gesignaleerd wordt in het Duitstalige Eupen (zie Boek 1, pag. 257). Sedert de publicatie van deze familiegeschiedenis in 2016 ontdekte ik nog twee niet-geïdentificeerde Duitse dames: **Catharina Elisabeth Meirhagen** die op 25 januari 1724 in Worms, Hessen, huwde met Petrus NN en **Friederike Merhagen**, geboren op 7 september 1869 in Neustadt, Wohrendorf, Groothertogdom Mecklenburg-Schwerin, Noord-Duitsland, ongehuwd, die volgens de volkstelling van 1910 het Luthers geloof aanhing. Het gaat hier telkens over vrouwelijke naamgenoten die dus in principe de familienaam niet hebben doorgegeven.

Wanneer je speurhond Google laat zoeken naar de naam “van Merhage”, apporteert hij erg veel *links* naar de firma “**Van Merhagen & Seeger**” uit Hamburg¹. Het betreft een gespecialiseerde groothandel in reinigings-, hygiëne- en incontinentieartikelen, verpleeg-,

geneeskundige en gezondheidsproducten en dito lampen, gereedschap en apparaten. Vaak probeerde ik de firma te contacteren, tevergeefs. Op 18 augustus 2017 ontving ik een verrassende e-mail van Thobias Bergmann, historicus van opleiding, die de website van onze Familievereniging had ontdekt. Thobias is immers de zoon van **Ursula van Merhagen**, dochter van Hermann Johann van Merhagen, de stichter van de voornoemde firma. Laatstgenoemde is de achterkleinzoon van **Leonard Van Meerhaeghe** uit Anzegem. Een boeiende e-mailwisseling met Herr Bergmann volgde waarin hij ons veel informatie over zijn familie bezorgde. Hij deed ook zelf enig opzoekingswerk. Thobias' moeder Ursula zou de laatste naamdragende “van Merhagen” in Duitsland zijn. De aangetroffen spellingsvormen van onze familienaam in Duitsland zijn soms redelijk absurd. Wat dacht je van “Van Mer Hage” of van “Danmeerhaege” - met een D dus ! De meest courante schrijfwijze is “**van Merhage(n)**”. Voortschrijdend inzicht bracht ons ertoe om een aantal aanvullingen, wijzigingen en rechtzettingen aan te brengen in het artikel “Duitse Tak” dat gepubliceerd werd in Boek 2 van de “Genealogie Van Meirhaeghe”, 3de druk, pp. 410-414.

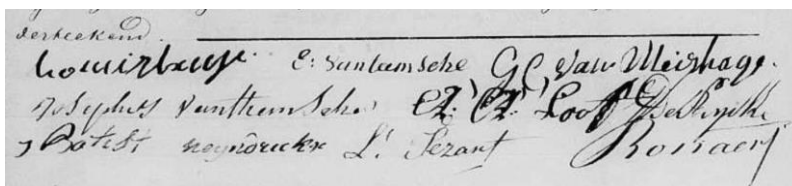
¹ Mercatorstrasse 44, 21502 Geesthacht, Schleswig-Holstein.

STAMREEKS VAN LEONARD VAN MEERHAEGHE

1. LEONARD VAN MEERHAEGHE

Hij werd geboren te Anzegem op 4 mei 1810 als zoon van “garde-champetter” Guillaume (Willem) Constant Van Meirhaeghe en Isabella Rosa Van Hulsen Zijn grootvader Pieter Frans Van Meirhaeghe was luitenant-baljuw van de Heerlijkheid van Hemsrode te Anzegem. (zie Boek 1, Deel I, XIII.7.1.b.2.i.1.a, pag. 358 & Boek 2, Deel III, XIX.17.3, pag. 340).

Leonard Van Meirhaeghe huwde te Gent op 7 september 1836 met **EUGENIA VAN THEMSCHE**. Leonard was toen 26 jaar oud en woonde op de Oude Vlasmarkt te Gent, als bakker. Eugenie was 31 jaar oud en “naeyster”. Ook zij woonde te Gent, hoewel ze te Kruishoutem was geboren op 7 juni 1805 als dochter van broodbakker Josephus Bernardus Van Themsche en Serpahina Reyntjens. Hun huwelijksgetuigen waren o.m. Antonius Albertus Loof, 52 jaar, huisschilder, “aangetrouwde moederlijke oom van de bruid”, Hilarius De Rycke, 30 jaar, broodbakker, en Leopold Ferant, 34 jaar, “oudemeubelverkooper”.

Handwritten text from a marriage certificate, likely the one mentioned in the text. It includes the names 'G. C. Van Meirhage' and 'E. Vanteemsche' in cursive script. The text is partially obscured by a horizontal line and other markings.

Bruidegom Leonard tekent –

gebrekkelig - de huwelijksakte

als “*Leo mirhage*”; de bruid doet dat een stuk vaardiger : “*E Vanteemsche*”. De vader van Leonard handtekent met “G C Van Meirhage”. Zie illustratie.

De familie Van Themsche behoorde in Kruishoutem tot de gegoede klasse. Niet voor niets droegen Joseph Bernard en zijn broer Jan-Baptiste Van Themsche het predikaat “*Sieur*”, wat een afkorting is van “monsieur” of “heer”. Laatstgenoemde was “zaakwaarnemer”. Eugène Van Themsche, die in 1852 de aangifte doet van het overlijden van neef Joseph Bernard wordt als “bijzondere” omschreven. In de huwelijksakte wordt Seraphina Reyntjens “particuliere” genoemd. Burgers met enig aanzien dus. Dat zegt ook iets over de status van Leonard Van Meerhaeghe, want soort zoekt soort. Mésalliances waren toen immers erg zeldzaam. Seraphine Reyntjens was afkomstig van Berchem, waar ze op 25 september 1781 geboren werd als kind van Petrus Joannes Reyntjens (uit Ruien) en Joanna Catharina de Lamonne (Lamont). Ze overleed op 19 juli 1840 niet te Kruishoutem, waar haar man Josph Bernard Van Themsche woonde, maar in haar geboortedorp Berchem.

Kind uit het huwelijk van Leonard en Eugenie:

a. Leonardus Constantinus Van Meerhaeghe,

Hij werd geboren te Gent op 6 juli 1837. De geboorteaangifte werd niet, zoals gebruikelijk, door de vader gedaan, maar door Theresia Prove, “*leerling in de provinciale vroedkundige school van de Byloke*”. De twee getuigen wonen ook in de Bijloke : Dominicus De Pourck, 73 jaar, en Petrus Bonvarlez, 63 jaar, die als “bijzondere” (rentenier) worden omschreven. Het kind werd dus niet thuis geboren, zoals dat toen de gewoonte was. Waren er complicaties? Wat er van zoon Leonard Constant Van Meerhaeghe geworden is voorsnog niet bekend.

Een bakkerszaak op een bekende marktplek hartje Gent, je zou denken dat Leonards broodje gebakken was, maar niets is minder waar. Acht jaar later duikt Leonard Van Meerhaeghe op aan de andere kant van het land. Hij week uit naar Aken, Duitsland, waar hij het beroep van “Polsterer” of “Polstermeister” (stoffeerder), “Decorateur” en “Tapezierer” (behanger) uitoefende. In 1858 woonde hij er o.m. in de Grosskölustrasse 62 en de Promenaderstrasse. Waarom Leonard zich in Aken vestigde is onduidelijk. Was de grond in Gent hem om de een of andere reden te heet onder de voeten geworden? Was hij op de vlucht voor iets? Van zijn eerste echtgenote en zijn zoon vonden we geen spoor terug.

Leonard Van Meerhaeghe hield er een gecompliceerd liefdesleven op na dat ons veel genealogische hoofdbreken bezorgde. Een womaniser? In Aken verwekte hij immers, als ongehuwde man, bij twee ongehuwde vrouwen – Josephine Knops en Margaretha Knops – een aantal kinderen die hij later legitimeerde. Naderhand huwde hij met voornoemde Margaretha Knops. Net als in Gent, was Leonard een paar keer niet aanwezig bij de geboorte- en overlijdensaangifte van zijn kinderen. Hij verbleef toen in Vaals, een plaatsje in het uiterste zuid-oosten van Nederland vlakbij het Drielandenpunt. Vaals is een voorstadje van Aken en behoorde van 1830 tot 1839 bij België.

Kinderen van Leonard Van Meerhaeghe, geboren te Aken :

b. Desiré (Knops) Van Merhaghe,

Hij werd geboren op 27 mei 1845 als zoon van Leonard Van Merhaghe en **Josephine Knops**, beiden ongehuwd. De vader verbleef toen in Vaals net zoals bij het overlijden van de één maand oude Desiré op 25 juni 1845.

c. Rosalia (Knops) Van Merhaghe,

Zij werd geboren op 2 augustus 1846 als dochter van Leonard Van Merhaghe en **Margaretha Knops**, beiden ongehuwd. Rosalie werd gelegitimeerd bij het huwelijk van de ouders in 1853.

Rosalie huwde op 18 oktober 1869 in “Aachen Stad, Rheinland” met **Werner Hubert Küpper**. Hun kind : Maria Hubertine Küpper.

d. Desiré Van Merhaghe,

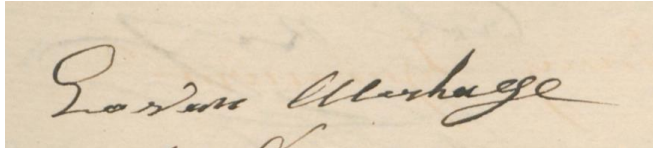
Hij werd geboren op 6 augustus 1848 als kind van Leonard Van Merhaghe en **Josephine Knops**, beiden ongehuwd. Hij overleed te Aken op 27 juli 1849 (1 jr).

e. Desiré Van Merhaghe,

Hij werd geboren op 4 mei 1851 als zoon van Leonard Van Merhaghe en **Josephine Knops**, beiden ongehuwd. De aangifte werd gedaan door Maria Anna Lück, vader was alweer niet aanwezig. Desiré werd gelegitimeerd bij het huwelijk van zijn vader met Margaretha Knops in 1853.

Josephine (Maria Josepha) **Knops**, moeder van drie van Leonards buitenechtelijke kinderen, werd geboren te Wittem op 23 juni 1817 als dochter van Alexander Knops, landbouwer te Eyserheyde, Nederlands Limburg, en van Anna Elisabeth Lauvenberg. Josephine overleed, ongehuwd, te Wittem op 29 november 1878. Ze was een naam- en dorpsgenote van Margaretha Knops, maar geen “dichte familie”.

Leonard van Merhaghe (her)trouwde te Aken op 12 februari 1853 met **ANNA MARGARETHA KNOPS**. Zij werd geboren op 30 april 1821 te Eyserheyde², een gehucht van Gulpen - Wittem, arrondissement Maastricht, Nederlands Limburg, als dochter van Joannes Pieter Knops, knecht, en Maria Joanna Stech. Bij het huwelijk werden twee kinderen gewettigd : Desiré en Rosalia “Knops” die vanaf nu “Van Merhaghe” heten. Leo(nard) tekent de huwelijksakte: “Leo Van Merhage”. Hoe Leonard Van Merhaghe zijn bruid in Wittem vond blijft een raadsel. De veronderstellingen die we maakten leken geloofwaardig, maar werden niet door enig concreet gegeven ondersteund. In de huwelijksakte wordt vermeld dat Leonard geboren is in Anzegem als zoon van Wilhelm Van Meerhaeghe en Rosalie Hülsen. Over zijn eerste huwelijk met Eugenie Van Themsche wordt niets gezegd, wat in de Belgische akten van de Burgerlijke Stand altijd het geval zou zijn. Er wordt niet gezegd dat hij weduwnaar of gescheiden is van Eugenie. Was zijn tweede echtgenote op de hoogte van zijn eerste huwelijk? Hield hij zijn vorige huwelijk geheim?

Kinderen uit het huwelijk van Leonard Van Merhage en Margaretha Knops :

f. Peter Heinrich Van Merhaghe,

Hij werd geboren op 3 januari 1854. Hij huwde te Aken op 5 januari 1875 met **Elisabeth Reuter**. Beroep : “Schlosser” of slotsmid, werktuigbouwer. Hun twee kinderen :

1. Adam Van Merhaghen, geboren op 27 mei 1875 te Aken, Rüdolphstrasse 47. Hij huwde op 24 april 1909 te Düsseldorf met **Hubertine Welter**, dochter van Johann Adam Welter en Therese Schmitz. Adam overleed op 25 februari 1946 te Düsseldorf; Hubertine in 1948. Hun kinderen geboren te Düsseldorf:

a. Hermann Johann van Merhagen werd geboren op 4 november 1909. Hij huwde te Düsseldorf op 9 augustus 1938 met **Rosa Wilhelmine Nüsser**, geboren op 8 juli 1910 in Düsseldorf, dochter van Karl Wilhelm Hubert Nüsser en Julie Marse. Hermann overleed te Hamburg op 28 april 1995; Rosa in 1999. Hun kinderen te Hamburg geboren:

1. Ursula van Merhagen, geboren op 12 augustus 1940. Zij huwde circa 1965 met **N. Bergmann**. Hun kinderen:

a. Thomas Bergmann, geboren in 1966.

b. Thobias Bergmann, geboren in 1974.

² Eyserbosweg is bekend van de wielerklassieker de Amstel Goldrace.

2. **Anke Hubertine van Merhagen**, geboren in 1947. Zij huwde **N.N**³.
Zij overleed ca 1992 te Hamburg. Hun kinderen :

- a. **Stefan N**, geboren ca 1967.
- b. **Bianca N**, geboren ca 1980.

b. **Franziska van Merhagen**, geboren in 1911. Zij huwde ca 1935 met **N. Morschhäuser**. Zij hertrouwde ca 1960 met **N. Badenheuer**. Franziska overleed in 1995 te Düsseldorf. Hun kind :

1. **Rosel Morschhäuser**, geboren in 1935. Zij huwde ca 1960 met **N. Hohfeld**. Zij overleed in 2016.

c. **Anton (Toni) van Merhagen**, geboren in 1914. Hij sneuvelde in 1942 tijdens Wereldoorlog II aan het Oostfront.

2. **Theresia van Merhagen**, geboren te Aken ca 1879. Dienstmeid. Zij huwde op 23 januari 1904 in Hoensbroek, Heerlen, Nederlands-Limburg, met dagloner **Herman Curvers**. Hun kinderen geboren te Hoensbroek:

- a. **Peter Hendrik Curvers**, geboren op 26 oktober 1904.
- b. **Hubert Curvers (Cörvers)**, geboren op 17 december 1906.

g. **Friedrich Wilhelm Van Merhaghe**, geboren op 22 april 1855.

h. **Carl Leonard Van Merhaghe**, geboren op 21 juli 1857.

i. **Wilhelm Joseph Van Merhaghe**, geboren op 2 september 1859.

j. **Anna Maria Van Merhaghe**, geboren op 4 december 1863.

Slechts één kleinzoon van Leonard – Adam, zoon van Peter Heinrich Van Merhage – zette de naam verder. Overleden zijn andere zonen - Desiré, Friedrich Wilhelm, Carl Leonard en Wilhelm Joseph - vroegtijdig of bleven ze ongehuwd? Van hen vonden wij vooralsnog geen spoor of nageslacht terug.

Bedrijf Van Merhagen & Seeler

³ NN, afkorting van Nomen Nescio, Latijn : Naam Onbekend.

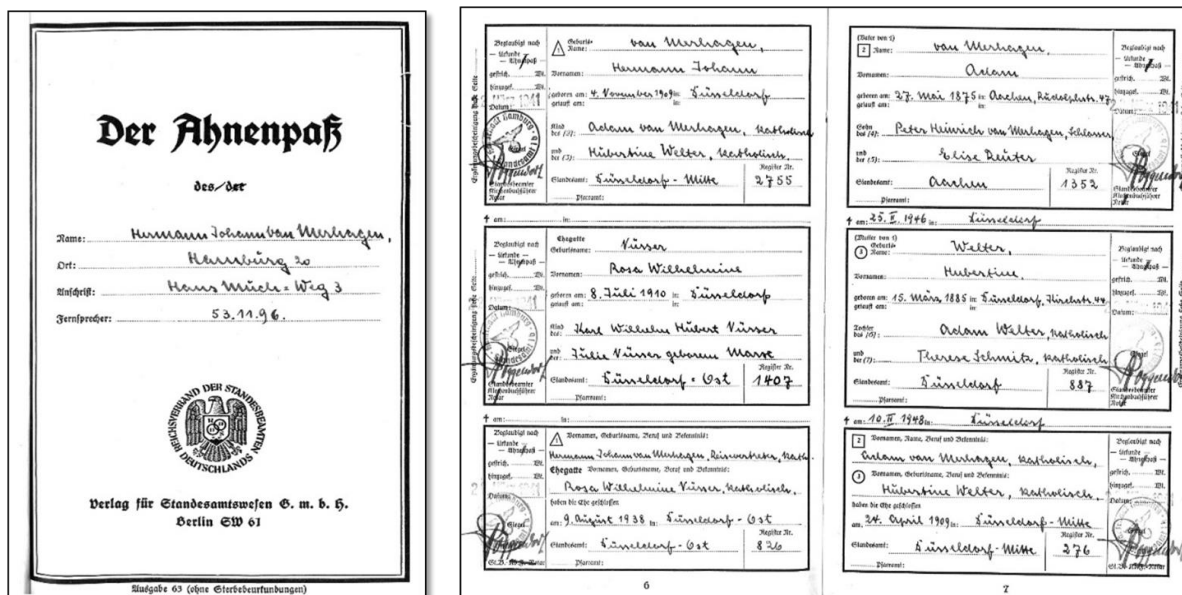
Brief van Thobias Bergmann

Hierna een e-mail van Thobias dd. 22 augustus 2017, uit het Engels vertaald door Roland Van Meirhaeghe. Hij bevat een stukje familiegeschiedenis waarin ook de duistere bladzijden van de Duitse geschiedenis ter sprake komen.

“Mijn grootvader Hermann Johann van Merhagen werd geboren in Düsseldorf op 4 november 1909. Na zijn afstuderen deed hij drie jaar stage als assistent-koopman. Gedurende de jaren ‘30 van de twintigste eeuw werkte hij bij de firma Henkel, die wasproducten zoals Persil produceerde en nog altijd bestaat. Zo belandde hij in Hamburg waar hij en zijn vrouw Rosa Nüsser in 1938 gingen wonen. Daar werd mijn moeder Ursula in 1940 geboren. Mijn grootvader werd in het begin van de oorlog opgeroepen voor legerdienst en kwam zo achtereenvolgens in Parijs, Rusland, Berlijn en Italië terecht. Hij had een jongere broer, Anton (Toni) van Merhagen, die gedurende enkele jaren onderdook om militaire dienst in het Nazi-leger te ontlopen. Ongelukkig genoeg werd hij opgepakt en naar een strafbataljon gezonden. Enige weken later reeds sneuvelde hij aan het Oostfront, in de herfst van 1942, denk ik. Mijn grootvader vertelde me dat, als gevolg van het sneuvelen van zijn jongere broer, zijn moeder kon bekomen dat hij van de frontlinie teruggetrokken werd. Dat was het front van Stalingrad en hij was één van de laatsten die daar met een vliegtuig weg geraakte. Aangezien hij de enig overblijvende mannelijke afstammeling in de familie was die de familienaam van Merhagen kon doorgeven verkreeg hij die gunst.

Na de oorlog begon mijn grootvader, op basis van zijn ervaring en industrie-contacten van vóór de oorlog, een eigen zaak in Hamburg in kuisproducten, hospitaalbenodigdheden, enz. In het begin handelde hij ook in chocolade, voedsel in blik en andere goederen die toen voorradig waren. Dat is de reden waarom als startdatum van zijn firma 1949 geldt. Zijn zaken draaiden almaar beter, van een kleine stock in zijn garage tot een succesvolle KMO. De geschiedenis ervan is te vinden op de website van “van Merhagen en Seeger”. Later nam hij immers een jongere partner aan, Dirk Seeger, aan wie hij zijn aandeel verkocht toen hij met pensioen ging. Na de dood van mijn grootvader in 1995 en mijn grootmoeder in 1999, was de familie niet meer betrokken in de firma. Nog later verkocht Seeger de zaak aan een groter bedrijf, maar blijkbaar zorgde (een clausule) in het contract ervoor dat de naam van het familiebedrijf “van Merhagen & Seeger” behouden bleef.

Later schreef mijn grootvader een boek over het dorpje Hammer, dichtbij de stad Mölln, ongeveer 50 km van Hamburg. Hij kocht daar een stuk grond begin jaren 1950 en bouwde er een klein maar mooi weekendhuis met een prachtige tuin. Daar gingen we op familievakantie en beleefden er een avontuurlijke kindertijd. Daar ook trok hij zich van tijd tot tijd terug. Ik denk dat het voor hem een plaats van rust betekende waar hij naar verlangde na al de afschuwelijke gebeurtenissen uit de wereldoorlog. Ik herinner me dat hij vele jaren later nog achtervolgd werd door de verschrikkelijke herinneringen aan gebeurtenissen waarbij hij mensen moest doden of mensen zag gedood worden. Hij kon het vuurwerk op oudejaarsavond niet verdragen omdat het hem te veel aan het geschut van de artillerie deed denken. Spijtig genoeg moest mijn moeder dat weekendhuisje ongeveer 10 jaar geleden verkopen.

Grootvader hield van schaak spelen - hij leerde het mij - en van klassieke muziek, vooral van Van Beethoven. Hij sprak niet veel over zijn ouders (overleden in 1946 en '48) en grootouders, of ik herinner het me het niet en mijn moeder evenmin. Toch meen ik me te herinneren dat zijn vader bakker was in Düsseldorf, maar een allergie voor bloem opliep waardoor hij het beroep moest stopzetten. Ik wist niet dat de familie oorspronkelijk van Aken kwam. Ik dacht altijd dat ze al generaties in Düsseldorf woonden, maar niet dus. Recentelijk keek ik in de papieren die mijn moeder van haar vader ontvangen had. Daartussen zat het Ahnenpass (voorouderpaspoort, zie illustraties) dat verplicht was tijdens de vreselijke jaren onder het naziregime. Verontschuldigen voor de nazi-symbolen en -stempels. Het boekje bevat een lijst van voorouders (tot de overgrootouders) om te bewijzen dat men (arisch bloed had en) niet joods was. Het is een bevreedende gedachte dat dit instrument van antisemitische discriminatie en genocide het positieve zijaspect heeft ons informatie te geven over onze familiale oorsprong. Hierin vond ik dat mijn overgrootvader Adam in Aken geboren was, dat zijn vader Peter Heinrich van Merhagen heette, ook van Aken was en de zoon van Leo van Merhage en A M Knops. In het Ahnenpass staan ook de beroepen vermeld - die alle dezelfde socio-economische status hadden - en dat de familie katholiek was. Grootvader schreef dertig jaar geleden ook zijn memoires. In het voorwoord schrijft hij dat ik hem inspireerde omdat ik altijd zoveel vragen over het verleden stelde. Het was dus geen grote verrassing dat ik aan de universiteit geschiedenis ging studeren. Mijn moeder lijkt de laatste te zijn met de naam van Merhagen in Duitsland. Onze ouders scheidden 40 jaar geleden en moeder nam haar meisjesnaam van Merhagen weer aan. Ik woon nu (2017) in Straatsburg, Alsace, Frankrijk. Ik verliet Duitsland 20 jaar geleden en leefde in Londen, Kampala, Rome en Genève, blijkbaar erfde ik mijn zwerversbloed van Leonard. Ik bezocht verschillende keren België, ook het charmante Gent. Ook mijn moeder bezocht verschillende keren Vlaanderen en zou er graag nog eens op bezoek komen."

Herman Meirhaeghe, Lucien en Roland Van Meirhaeghe